

Tamara Doneva

Dnevnik gospe Angele

Založba Mondena, Grosuplje 1993 (Jurčičeva zbirka)

Knjiga, o kateri nam je tokrat govoriti, verjetno potrjuje nekje zapisano cinično misel, namreč, da "z izdajanjem knjig pri Mondeni slej ko prej pristaneš v krogu grosupeljskih ludistov, tudi če si v resnici tam doma". Verjetno pa nam bralci ne bodo zamerili, če si v ta uvod drznemo pristaviti še malce lastnega duhovičenja, namreč: o nekaterih knjigah se lahko (v kritiki) marsikaj pove, ne da bi o njih sploh govorili. S samo literaturo je približno nasprotno: (včasih) lahko govori o marsičem, ne da bi hotela kaj bistvenega sploh povedati.

Kakšno zvezo ima uvodni "paradoks" z drugo knjigo Tamare Doneve (spomnimo se: prvenec *Lenorina jahalna šola*, 1990), je seveda posebno vprašanje. Veliko dvoma o tem, da je njeno pisanje "ludistično" in na specifičen način "izvirno", zagotovo biti ne more. To potrjuje ne nazadnje tudi "neobvezna domislica" z žanrsko opredelitvijo besedila kot "dnevnika"; paradoks je tokrat v tem, da je "dnevnik gospe Angele" zgolj predmet v pripovedovani realnosti, ki ga prvoosebni pripovedovalec želi prebrati, pa mu to nikakor ne uspe. Neuspešno branje dnevnika je le povod, ob katerem se "sproži" tekst, ki je tudi strukturiran na način dnevniških zapisov oziroma njihove parodije. Vprašanje: zakaj bi morali besedilo, ki tako rekoč z vsakim stavkom potrjuje, da je ironično, parodično, igrivo, groteskno itd., v "kriškem diskurzu" jemati pretirano resno? Nemara zato, ker nas avtorica, kot pravi urednik Goran Gluvič, s "svojo izvirno pisavo popelje v svet naših malih strahov in predsodkov, ki se jih niti z najbolj racionalnimi potezami ne moremo znebiti"?

Ta ugotovitev lucidno zariše meje ozemlja, ki ga je okupirala Doneva s svojim *Dnevnikom*. Namreč: osrednja preokupacija avtorice je brez dvoma soočanje s (predvsem čustvenimi in erotičnimi) travmami slehernikov, z izpraznjenostjo njihovih življenj in (v bistvu) razkrivanje globokega absurda, ki se skriva za urejeno fasado (malo)meščanskih stanovanj. Kot osnovno slogovno sredstvo je seveda rabljena groteskna hiperbolizacija, ki že vsaj od Gogolja naprej omogoča tovrstno poigravanje z realnostjo. Avtoričini fantastični domisleki so res nenavadno številni; kot primer omenimo le osebi, (bivšo) ženo glavnega junaka (sicer "vrtnarja grobov"), ki nese prava

jajca, in enonogo soseda Hildo, ki se navadno sprehaja v družbi (gogoljevsko oživiljenega) manjkajočega dela telesa, v velikem finalu pa si odseka še drugo nogo. To je ne moti preveč pri koitusu s protagonistom; po izvršenem opraviilu nogo použijeta namesto posladka. Globokoumno poanto bi pri tem kajpak zaman iskali, saj gre pač za tip literature, ki želi biti "izpis neukrotljive domišljije" ali "bizarna provokacija", pri tem pa je precej nejasno, koga naj bi *Dnevnik* sploh sprovciral in na kakšen način. Želodci (literarnih) sladokuscev so (že vsaj od *Satirikona* naprej) dovolj odporni in lahko prebavijo še tako odštekane požrtije; delom, ki deklarativno naznanjajo "izvirnost svoje pisave" s takimi kolobocijami, pa že iz principa ne moremo zaupati. Nemara bi moral *Dnevnik gospe Angele* najti svojo pot do nepokvarjenega, naivnega bralca (predstavljamo si lahko, kako ga prodajajo v kompletu s kuharskimi knjigami ali priročniki za vrtnarjenje), ki bi prejkone znal ceniti avtoričino sposobnost "izmišljevanja" oziroma nakladanja, kot se temu po domače reče. Da ne bi komu vsiljevali lastne vrednostne sodbe, navajamo v sklepu avtoričin (!) motto: "Vsak človek mora imeti svojo kuro. Bodisi zato, ker sam nima jajc, bodisi zato, da lahko po potrebi odide v kurnik in ji govori o neizmernosti lastnega genija." Sapienti sat!

P. S.: Uporabnike knjige naj opozorimo še na element, ki onemogoča prijazno branje. Gre za količinsko relevantno pomanjkanje vejic in občasno pojavljanje pravopisnih napak v slogu "ni zakaj" (to je citat, str. 20 in 38). Seveda to ni preveč problematično, saj lahko odsotnost lektorja pojmuemo tudi kot ludističen prijem založbe.

Gašper Malej